

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 2 din. na mesec. — Posamezna številka stane 50 para. — Inserati po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Nar. poslanec Anton Brandner.

Beograd, 12. maja 1922.

Sporočilo nižjim javnim nameščencem.

Ko sem se mudil v Sloveniji ravno v času izplačevanja drag. doklad na podlagi dopolnjenega 6. in 7. člena zakona o drag. dokladah, sem bil priča veliki žalosti in nepopisni bedi, ki je doletela vse nižje kategorije javnih nameščencev (sluge in poduradnike) s tem, da so se njihovi prejemki z maksimiranjem osebnih in rodbinskih draginskih doklad znatno omejili. Na shodih v Celju, Slovenjgradcu in naposled v Ljubljani sem obljubil, da bodeva s tovarišem Deržičem takoj, ko se se-stane narodna skupščina, storila potrebne korake in zahtevala, da se maksimiranje takoj ukine.

11. maja sva s tov. Deržičem predložila predsedniku nar. skupščine dr. Ribarju **nujni predlog**, v katerem sva zahtevala, da se morajo »dopune« čl. 6 in 7. zakona o draginskih dokladah javnih nameščencev ukiniti. Predlog je bil stavljen kot zelo nujen v smislu § 61. poslovnika narodne skupščine. Nujni predlogi imajo namreč to prednost, da se morajo, ako jih narodna skupščina sprejme kot take, takoj predložiti kompetentnemu odboru, kateri jih mora nemudoma pred vsemi drugimi vzeti v rešitev. Zadevo sva s tovarišem Deržičem smatrala za zelo nujno, da bi prizadeti javni uslužbenci čimprej dobili povrnjeno, kar jim je bilo 1. maja odtegnjeno. V podkrepitev nujnosti sva naprosila tudi poslance drugih klubov, kateri so radevolje sopodpisali predlog tako, da je bil predlog podpisan od narodnih socialistov, republikancev, socialnih demokratov, zemljoradnikov in jugoslovanskega kluba. Potrebno se mi zdi poudariti, da mi je tudi gospod poslanec Lazič, predsednik kluba zemljoradnikov, katere se skuša slikati kot nekake protivnike javnih nameščencev, ko sem ga naprosil za podpis, takoj ustregel in dodal: »Mi zemljoradniki ne bomo samo podpisovali, ampak ta važni predlog tudi branili, kakor smo to storili že v finančnem odboru.« V pojasnilo bodi povedano, da so se zemljoradniki v finančnem odboru upirali maksimiranju, kar dokazuje, da so jim pri srcu javni nameščenci, posebno nižji, in da dobro poznajo njihovo bedo.

Predsednik narodne skupščine je takoj ustregel najini želji in je dal predlog še isti dan na glasovanje. Potrebno je bilo, da se v smislu po-

slovnika narodna skupščina za to izreče, ali naj se obravnava to predlog kot *nujen*, kakor je bil zahtevan, ali kot navaden predlog.

Po govoru tov. Deržiča, ki je bil kot prvi podpisan na predlogu in je utemeljeval nujnost predloga, je minister financ dr. Kumanudi izjavil, da je protiven predlogu, nakar je predsednik dr. Ribar odredil glasovanje. Jaz in g. dr. Korun sva v slutnji, da je predlog v nevarnosti, skušala glasovanje zadrževati s tem, da sva se sklicevala na kršitev poslovnika, ker predsednik ni dovolil, da bi k vprašanju govoril zastopnik vsake grupe in naposled ko vse nič ni pomagalo, je dr. Korun zahteval »prozivko«, češ pre malo je poslancev v zbornici, zato se ne more glasovati. S tem se je hotelo preprečiti glasovanje za isti dan in počakati na ugodnejši moment.

Preds. je odredil »prozivko«, ki je konstatirala zadostno število poslancev. Nato se je glasovalo in sic. dvakrat, ker je bil pri prvem glasovanju izid dvomljiv. Pri drugem glasovanju se je pokazala majhna večina proti nujnosti predloga. S tem je predlog propadel.

Z nami, ki smo zahtevali, da se predlog sprejme kot nujni predlog, so glasovale vse opozicijske stranke, ki so predlog podpirale, poleg tega pa tudi samostojni kmetje in majhni del radikalcev, demokratov in muslimanov. Kljub temu pa je predlog propadel, ker je glasovala proti ogromna večina demokratov, radikalcev in muslimanov. Sedaj bo šel ta predlog kot nenujen običajnim potom v finančni odbor, kjer bodo iste stranke, ki so sedaj glasovale proti predlogu (demokrati, radikalci in muslimani) gotovo skušali zavlačevati njegovo rešitev.

To glasovanje je pokazalo, kdo je prijatelj državnih uslužbencev. Treba je posebno naglasiti, da poleg zemljoradnikov tudi samostojni kmetje, kateri poslednji so vladna stranka, priznavajo potrebo ukinitve maksimiranja draginskih doklad. Samo demokrati, ki so se vedno postavljali kot edini zastopniki javnih nameščencev, tega nočejo priznati. S svojim dr. Kumanudijem na čelu se upirajo vsaki zahtevi po izboljšanju položaja javnih nameščencev. Radikalci in muslimani, ki so z demokrati vred glasovali proti nujnosti predloga, toliko ne zanerim, ker se nikdar niso zavzemali za državne uslužbence in tudi nikdar niso trdili, da so oni edini zastopniki javnih nameščencev. *Vsa krivda pade na demokrate.* Na stvari nič ne spre-

meni okolnost, da je z nami glasoval posl. Reisner, kar rade volje priznavam.

To sem moral povedati, ker sem dolžan, da govorim resnico napram vsem, ki so me na shodih poslušali, kakor tudi napram ostali javnosti. Nižji javni nameščenci bodo morali dalje časa čakati na ukinitve maksimiranja, toda upanja naj ne izgube. Priti mora pravica tudi za nje in za njihove bedne družine. Za to se hočemo boriti.

Politične vesti.

Pravo sliko politične zmedenosti predstavlja glasilo demokratične stranke »Slov. Narod«, zraven pa je, milo rečeno naivno do smešnosti. Ta teden trobi v centralistični rog, drugi teden bo zopet za avtonomijo. Ali je takemu časopisu vredno odgovarjati na njegove naivne in otročje napade, s katerimi počašča vedno z nova našo stranko in naše poslance? Ne, politični otroci in klepetulje ne zaslužijo resnega odgovora.

Ministrski predsednik Pašić je odpotoval v kopaljšče, lldže pri Sarajevu, da se odpočije in ozdravi. Pri tem pa misli malo tudi politizirati.

Vojna nevarnost? Zemljoradniški poslanec Voja Lazič je interpeliral zunanjega ministra, zakaj zbira naša vlada vojaštvo na rumunski meji. Ker smo z Romunijo sklenili zvezo in se naš kralj v kratkem poroči z romunsko princezo, se pač ni bati konflikta z Romunijo. Radi tega misli poslanec Lazič, kakor pravi v interpelaciji, da nameravajo najbrže naše čete spraviti preko Romunije v Besarabijo, da se začne tam protiboljševiška pustolovščina. Ta interpelacija je izzvala v parlamentu veliko razburjenje in nervoznost. Poslanci ne verujejo več besedam zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki je rekel, da je ruski general Wrangl samo gost v naši državi. Pričakuje se, da bo na interpelacijo odgovoril zunanji minister Ninčič sam, ki je bil od vlade poklican v Beograd. Potrebno bi bilo, da bi dala vlada jasen odgovor, kajti razburjenost se širi tudi med ljudstvom. Bog obvaruj našo državo pred kako usodepolno pustolovščino naše vlade.

Najžalostnejše poglavje. Že zopet čitamo o silni korupciji naših vladnih strank. Kakor znano, se baje ponuja naši vladi od več strani denar in posojilo. Radikale »šmira« ena finančna skupina, demokrate druga. Menda se hoče vzeti posojilo od tiste strani, ki »šmira« demokrate. Radi tega so zagnali radikalci velik krik in zahtevajo, da se mora vzeti posojilo od druge

skupine, ki je voljna »šmirati« radikale. Radikali očitajo demokratom, da so dobili že precej »mazila«, na čegar račun so povečali svoje liste. Ker se radikali in demokrati med seboj kot zavezniki dobro poznajo, bo to očitanje menda že precej resnično. — To je sramota, ki ji ni para. In taka stranka se upa imenovati državotvorno! To naposled še ni nič čudnega, če se sama tako imenuje, čudno je pa to, da se še danes dobe kalini, ki verjamejo, da so demokrati res državotvorni. Upamo, da ni več daleč čas, ko bodo vsi spoznali v demokratih to, kar so v resnici, namreč največje škodljivce naše države.

Hrvatsko vprašanje. Hrvatski narodni poslanci, ki so člani Hrvatskega bloka, so imeli 14. t. m. v Zagrebu svojo sejo. Od 63 poslancev je bilo na seji navzočih 41. 22 se jih je oprostilo, bodisi radi bolezni, bodisi radi nujnih drugih opravkov. Seji je predsedoval Radić, ki je podal poročilo o političnem položaju v Evropi in o naši državi. Sklenili so tri resolucije.

Prva resolucija govori o državnem posojilu, ki ga hoče država najeti pri nekkih denarnih zavodih v Kanadi. Hrvatski poslanci ostro protestirajo proti temu, da se tako zadolži Hrvatska. Dalje protestirajo proti davčnemu sistemu in načinu pobiranja davka. Obstoječi davčni sistem imenujejo hrvatski poslanci enostavno — državno ropanje.

Druga resolucija se tiče razdelitve Hrvatske, katero so sklenili 28. aprila »oligarhi« Pašić, Pribečević, Marinković in Trifković brez dovoljenja parlamenta in brez kraljevega podpisa. Ako bi srbske pol. stranke privolile, da vlada izvede ta zakon, kateremu manjka dovoljenje obeh ustavnih faktorjev (parlamenta in kralja), potem se zastopniki Hrvatskega bloka nikdar več ne bodo pogovarjali z nobenim srbskim politikom. Tretja resolucija govori o narodnih manjšinah v državi SHS. Razen tega se je razpravljalo na seji o republikanskem gibanju v Sloveniji in o položaju Črnogorcev in Macedoncev. Nekateri poslanci so izvajali, da kličejo vojne oblasti ljudi zopet na nabore in to celo do 50. leta. Kdor se odzove, tega zapišejo kot »próstovoljca«. Seja je trajala 7. ur.

Čedne razmere morajo vladati na jugu naše države. V Črni gori so roparski napadi na potnike na dnevnem redu. Na albanski meji sledi ena vstaja drugi, v Macedoniji pa so napadi bolgarskih četašev takorekoč vsakdanja priklazen. Da bi hoteli naši državotvorci napraviti že enkrat tam red.

Pridobivajte naročnike!

Kako je umrl avstrijski prestolonaslednik Rudolf. Resnica o njegovi smrti.

(Konec.)

Ta prošnja se je še pozneje ponovila pismeno in podkrepila z izrecnim odlokom cesarja samega. Bilo pa je že vse prepozno, ker je bila vsebina prvega pisma znana že več osebam, med njimi najbrže tudi grofu Apponyju.

V gradu Mayerling pa je ležal 30. januarja 1889 zjutraj tudi drugi mrlič. Bila je to baronica Večera. Kako je umrla Večera? Ali je njena smrt v neposredni zvezi s smrtjo Rudolfa? Kakor se nekako čudno zdi, vendar se Večera ni usmrtila, ker je izgubila svojega ljubčka. Oba sta umrla približno ob istem času, vendar pa je veliko vprašanje, če je Rudolf kaj slišal o samomoru Večere. Večera za smrt Rudolfa sigurno ni vedela, ker je — kakor so dognali zdravniki — umrla več ur pred Rudolfom.

Kako je bil aretiran general Auffenberg?

Auffenberg, general bivše Avstrije, je bil začetkom svetovne vojne vojskovodja avstrijskih čet, ki so se bojevale proti Rusiji. Znano je, da je doživljala Avstrija začetkom vojne na ruski fronti poraz za porazom. Kar naenkrat pa so naznanili svetu velikansko »zmago« nad Rusi. Ta »zmagovita« bitka se je vršila pri Komarovu. Avstrijskim četam sta zapovedovala takrat generala Auffenberg in Dankl. Neizmerno so slavili tedaj vsi avstrijski časopisi Auffenberga in Dankla. Toda kar naenkrat se Auffenberga ni imenovalo nič več, nobeden časopis ni omenil več velikega »zmagovaleca«. Tu in sem je prišla mimogrede kako novica v javnost, ki je vzbujala sum, da se je zgodilo nekaj, kar ljudstvu niso hoteli povedati. Zvedelo se je sicer, da je bil Auffenberg odstavljen, šepetalo se je še eno in drugo, toda resnice le nihče ni vedel. Sedaj je izdal v češki

justični službi nahajajoči se gener. Jaroslav Kunz svoje spomine na Avstrijo pod naslovom: »Ko smo služili v Avstriji...« in med temi spomini se nahaja tudi opis Auffenbergove afere. General Jaroslav Kunz je bil takrat podpolkovnik v justični službi in je igral v Auffenbergovi aferi odločilno vlogo. Nihče torej ni bolj poklican podati to zadevo javnosti v njeni polni resnici, kakor ravno general Jaroslav Kunz. Pustimo besedo generalu samemu, ki opisuje stvar tako-le:

Povodom raziskovanja neke druge zadeve sem prišel na to, da je ponudil intendanci vojnega ministrstva vojne dobave neki gospod B., po poklicu pisatelj. Gospod B. si je izgovoril od dobav provizije. Po daljšem zasledovanju te zadeve se je prišlo na sled dejstvu, da je bil gospod B. v tesnih zvezah z upokojenim polkovnikom generalnega štaba Schwarz-om. Schwarz, ki je bil znan z visokimi vojaškimi dostojanstveniki je uporabljal ta znanstva v svrhu, da je posredoval različne vojne

kupčije. S svojim delovanjem se je tako kompromitiral, da mu je častni sod zagrozil, da mu vzame njegov čin. Schwarz se je nato ustrelil. Schwarz je bil od nekdanj intimen prijatelj bivšega generala Auffenburg-a, ki je padel kmalu po zmagi pri Komarovu v nemilost, zaradi nesoglasja z nadvojvodami, ki so bili, kakor on, vojskovodje. Odvzeli so mu poveljstvo 21. armade in ga postavili na dispozicijo. Ko sem izvedel za zveze, ki jih je imel na eni strani Schwarz z omenjenim gospodom B., na drugi z visokimi vojaškimi dostojanstveniki, sem se začel zanimati za njegovo zapuščino. Gospodinja mi je povedala, da je odnesel takoj po tem, ko se je Schwarz ustrelil, gospod B. iz njegovega stanovanja pisma in spise. S pomočjo policije se je izvršila še tisto noč hišna preiskava pri gospodu B. Pri tem se je našla vsa korespondenca, pisma in spisi. Vse se je zaplenilo in odneslo na sodnijo. Drugi dan se je začelo v moji pisarni pregledovanje zaplenjenih pism. (Sledi.)

Svetovni pregled.

Genovska konferenca.

Genovska konferenca je res sestanek vseh držav, takih, ki imajo danes svoje meje in svoje ministrske predsednike, pa tudi takih, ki imajo pač svoje min. preds., ne pa še svojega ozemlja; to si »mislijo« šele pridobiti. Neki poročevalec poroča svojemu listu iz Genove, da je hotel govoriti s črnogorskim ministrskim predsednikom, ki je tudi na konferenci. Če že ne sedi ravno pri tisti mizi kakor Lloyd George, pa pri eni onih v gotovih gostilnah, v katerih se zbirajo, »bodoči« državniki. Poročevalec se je napotil v Hotel d'Italie, toda na njegovo žalost črnogorskega ministrskega predsednika ni bilo doma. Ogrski vratar, ki odpira in zapira vrata tega hotela, ga je potolažil: »Mogoče pa hočete govoriti z ministrskim predsednikom države Karelje. Gospod stanuje ravno v sosedni sobi gospoda ministrskega predsednika iz Črnogore.« Poročevalec nadaljuje: »Ubogal sem vratarja in našel v sobi velikega državnika nevidne države, ki je pridno študiral zemljevid. Iskal je ravno meje svoje države. Iz pogovora sem izvedel, kje se nahaja država Karelja. »Kaj vi tega ne veste? Karelja leži pri Finski. Je močna, silno napredujoča država, demokratičnega mišljenja, jez proti boljševizmu itd. itd.« mi je dejal.

Kakor so poročali listi si je vtepel Lloyd George v glavo, da mora imeti genovska konferenca na vsak način

uspeh.

da on prej ne gre iz konferencie. Mož bo imel najbrže prav. Pa še prav lep uspeh bo mogoče doživel Lloyd George. Pred nekaj dnevi je trčil avtomobil Lloyd Georga v neki romunski avtomobil, ki ga je vodil sin romunskega ministrskega predsednika Bratianu. — Hčerka Lloyd Georga, ki je sedela v vozu je dobila pri tem živčni napad. Druge nesreče ni bilo. Tudi kak diplomatski zapletljaj bo najbrže izključen. Kajti govori se, da se bo sin Bratianua zaročil s hčerko Lloyd Georga, katero je spoznal na tak čuden način. In konferenca bo imela svoj uspeh.

Lloyd George bo imel prav.

Rusko vprašanje igra na genovski konferenci še vedno glavno vlogo. — Toda kapitalistični listi so nehali zadnje čase napadati boljševike kot izmeček vsega človeštva. Vse pride ob svojem času na dan, nekaj prej, nekaj pozneje. In genovska konferenca je vrgla zadnje dni toliko gnilobe na dan, da so se je ustrašili celo debelokožni evroski državniki. Ni še dolgo tega, ko smo čitali dan za dnem, da uporabljajo ruski za-

stopniki pri pogajanjih orientalske manire. Sedaj pa se je pokazalo, da so manire evropskih diplomatov in državnikov še veliko bolj orientalske, kakor so jih uporabljali Rusi.

Le malokedaj se zgodi, da se posreči navadnim zemljanom pogledati za kulise. Skrbno se čuva, da narodi ne zapazijo, kaj delajo diplomati in državniki. Prijazen slučaj je nanesel, da so se kulise genovske konferencie malo premaknile in za trenutek se je videlo resnico.

Na dan je prišla pogodba med angleško-holandsko petrolejsko skupino z boljševiki. Gre se pri tem za velike petrolejske vrele v Rusiji. Samoobsebi umevno so to pogodbo kontrahenti takoj zanimali. Toda zanikanje se je tikalo le podpisa. — Dejstva, da obstoji načrt take pogodbe, ki bi morala biti podpisana po zaključku genovske konferencie, s tem niso utajili. Tako nam razsvetljujejo naenkrat petrolejski vrele v daljni Rusiji potek visoke politike v Genovi. In preprič, ki je nastal radi upostavitve Rusije se preliva v preprič za gospodarstvo nad petrolejem, ki ne razsvetljuje le koč siromakov, temveč goni tudi velike stroje, podi lokomotive po tračnicah, žene velikanske parnike po morju in pošilja zrakovne plove v zrak. — Nasprotstvo Francije se je dalo tolmačiti; jasno ni bilo, zakaj se protivi tako krčevito Belgija sporazumu. Sedaj postaja stvar jasna. Belgijci so imeli pred vojno v Rusiji velike petrolejske koncesije, ki pa so jih boljševiki zaplenili in nacionalizirali. Ako bi dobili torej na podlagi sporazuma boljševiki pravico, da bi smeli take koncesije z denarjem odkupiti in izmenjati z drugimi, namesto da bi jih vrnili Belgijcem, bi smeli prodati brez vsega petrolejske vrele omenjeni angleško-holandski skupini Royal Dutch and Shell-Company. Francija seveda kaj rada pomaga Belgijcem že zato, da se maščuje nad Angleži, ki so jo z lepimi besedami opeharili za petrol. vrele v Mezopotamiji. Da bo ostudna slika politične gnilobe cela, se je sedaj naenkrat oglasila tudi Amerika. Prej ni hotela o genovski konferenci ničesar slišati, kakor hitro pa je zvedela, za kaj se gre, se je takoj vzdramila. Ameriška vlada, je namignila, da ne bo pripoznala nobene pogodbe, katera bi izključevala ameriški kapital od izkoriščanja ruskih petrolejskih vrelcev. Sedaj, ko je prišlo predčasno vse na dan kar se je nameravalo, pravijo, da je treba konferenco končati in da jo bodo še tekom tedna zaključili.

Pri tem pa že govore, da se bo konferenca nadaljevala ali v Stockholmu ali Genovi. Človeku se zde vse te konference slične kakš roparski ban-

fovega prihoda. Ko je res prišel k njegovi ženi, ga je logar prijel in prestolonaslednika je doletela zaslužena kazen.

Zanimivosti.

Deset vozov gnoja za en sedež v cerkvi. Praški »Večer« poroča sledečo zanimivo zgodbo iz Slovaške: V cerkvi v Ivanovu je postal sedež prost. Dve ženici sta si ga zahoteli. Napotili sta se k župniku gosp. Inocencu Strnadu in ga prosili za prosti sedež. Župniku se je omeščalo srce in prepustil je ženicama sedež, toda zahteval je za to 10 vozov gnoja. Ženici sta morali gnoj spraviti na župnikovo polje in ga tam raztrositi.

Urad. Znani humoristični pisatelj Roda Roda pripoveduje v nekem berlinskem časopisu: Te dni sem hotel potovati na Tirolsko in sem šel v to svrhu po potni list na policijski urad. Povedal sem svoje ime, rojstni kraj, rojstni dan, stanovanje in domovino. Uradnik preobrača knjige, me ostro pogleda in reče: Vi ne morete dobiti potnega lista. Vi ste namreč 13. avgusta leta 1919 umrli.

Nevidna konferenca. V krasnih genovskih palačah se vrši konferenca vseh državnikov. V gotovih gostilnah pa se je sešla druga konferenca, previdno, ker obstoja še državna policija, tajinstveno, ker še vedno ni dovoljeno revolucionirati proti obstoječemu družabnemu redu. Tukaj se kujejo protesti proti današnji Evropi, tukaj se vrše seje zatiranih narodov, tukaj ne

velja ne Lloyd George, ne Barthou. K večjemu, da se imenuje ime Čičerin s spoštovanjem in tajnimi upi. Naštevati imena udeležencev bi trajalo približno tako dolgo, kakor naštevavanje udeležencev oficijelne genovske konferencie. Na vsako narodnost, ki sedi zastopana na oficijelni konferenci v Palazzo Reggio, odpade v tem krdelu najmanj en nasprotnik zanikovalcev sedanosti. Tu so zastopani člani egiptskega svobodnega komiteja, Macedonci in Turki, Georgijci in Ukrajinci, Nemci iz novih držav, Hrvati in Slovaki, odposlanci saarskega ozemlja, vzhodne Galicije in karpatske Rusije in mnogi drugi. Vsak paragraf mirovne pogodbe, ki se tiče novih državnih mej, najde tukaj svoje protivnike, vsak državnik svoje kritike. Tukaj se rodi nešteto spomenic. Pa ti zarotniki so pridni in vztrajni; oni posedajo po predsobah in formulirajo pritožbe v dolge akte. V gotovih gostilnah puhtijo glave. Godba politične bodočnosti razvema strasti. Svet je, tukaj se to jasno vidi, vedno še revolucionarno navdahnjen. Zastopnike držav, ki sede v Palazzo Reggio bi se moralo privedi sem, da bi videli enkrat na lastne oči, na kakih vulkanih prav za prav vladajo...

Stotaki kot ovijalni papir. V Genovi prodaja neki krošnjar milo za čiščenje madežev, zavito v avstrijske stotake. Cena milu je 20 centimov. Mož kriči po genovskih ulicah: »Kupite milo, povrhu dobite avstrijski stotak. Danes je stotak vreden le 10 centimov, a pomislite, da se lahko dvigne.« Mož je na ta način

angleško državno gospodarstvo naravnost ogromne prebitke, se bori francosko s strahovitimi izgubami. Izguba znaša nič več in nič manj, kakor štiri milijarde francoskih frankov, to je 96 milijard naših kron. To so skupne številke, ki jasno kažejo, kam gre Francija. Seveda računa Francija na visoko nemško odškodnino, toda pri politiki, ki jo vganja Francija, ji nazadnje tudi zlate nemške marke ne bodo pomagale veliko.

Nemčija. Interesantno je, kako mišljenje je vstvarila v Nemčiji že tolikokrat omenjena rusko-nemška pogodba. Prva vest o pogodbi je imela za posledico navdušenje vseh socialističnih strank, medtem ko so sprejele meščanske stranke pogodbo zelo mrzlo. Industrija je pozdravila pogodbo brezpogojno. Ona je dobila delo, je dobila odjemalce in to je za njo glavno. Drugih misli so bili konservativni elementi, ki se sestavljajo v Nemčiji po največ iz takozvanih junckerjev. Da bo moral ob priliki stisniti kak juncker boljševiku roko je bila misel, ki jo junckerji niso mogli preboleti, kljub jezi na Francoze in Angleže in kljub temu, da vedo da mora tako prijateljstvo njihove sovražnike silno razkačiti. Komaj pa je potekel mesec dni, se je to mišljenje v Nemčiji precej izpremenilo. Ravno konservativni krogi so danes mnenja, da je ta pogodba dobra, da so boljševiki edini faktor, ki more pomagati današnji Rusiji, in čudno, junckerji so začeli celo svetovati svojim tihim zaveznikom ruskim beguncem, monarhistom, ki žive na Nemškem, naj se sprijaznijo z današnjo rusko vlado in naj grejo domov. Kajti izključeno je misliti, da bi bil v Rusiji še kedaj mogoč car. Drugega mnenja pa so danes socialisti osobito neodvisni. Po predpisu pogodbe so dobili namreč nemški komunisti, ki so bili prej skoraj ob ves upliv in so njihove člane pobrali večinoma neodvisni socialisti, novo gradivo za uspešno agitacijo. Med tem ko so se pred kratkim neodvisni socialisti in komunisti prav dobro razumeli se danes hudo spopadajo. Rusko-nemška pogodba je postala nemškimi neodvisnim socialistom silno neljuba.

Poročila z dežele.

(Litija.) Kakor nam je znano sta se vršila tu pred kratkim dva sestanka in sicer od JSZ (klerikalne) v predlinici. Ali povedati moramo, da oba niso imeli prav nobenega uspeha, zato jih je že sedaj začelo srbeti med prsti, tako da so svoj zadnji sestanek razkrili v listu »Novi Čas«. Zelo lepo, samo nekaj pa moramo pribiti, namreč, da ti zaspani strici

spravil med ljudi že 300.000 kron. Čudno pa je to, da ljudstvo stotake res shranjuje.

Marconijeve izjave. — Zopet znaki z Marsa. Nedavno so proslavljali 25letnico iznajdbe brezžičnega brzojava. — Njen iznajditelj Marconi je danes v najlepši življenski dobi — v 45. letu svoje starosti — in še vedno nadaljuje z novimi iznajdbami. Marconi je tih človek, redkokedaj govori o svojih izumih, predno niso popolnoma gotovi. Ako je sedaj postal bolj gostobeseden ter podal važne izjave, je temu dokaz, da bo to, o čemur je govoril, skoraj gotovo tudi praktično izpeljivo. A to ne bo nič manj in nič več, kakor prekomorski brezžični telefon. Nemara pa zasleduje Marconi še nekaj drugega, nekaj velikanskega, nekaj kar bo pretreslo človeštvo. V mirnih in jasnih tropskih nočeh so dobivale velike radijo-postaje neke tajinstvene znake, ki so bili slični črki »s« morsejevega telegrafskega alfabeta. Leta 1920 jih je Marconi fiksiral kot fakične električne valove, ki dajejo popolnoma točno signale. A dobili so jih z enako močjo aparati v Londonu in New-Yorku. Kolkor je dal Marconi do sedaj razumeti, približal se nam bo ta tajinstveni dajalec omenjenih signalov jako znatno.... Tako se utegne v tih, jasni, polnočni noči mesca junija dogoditi, da dobi Marconi v svojem observatoriju, sredi kompliciranih aparatov in močnih strojev, prvi odgovor iz svetovnega vesolja. Večje zadovoljnosti bi si niti on sam ne mogel poželeti.

ne govore in ne pišejo resnice o tem sestanku. I. Pravijo, da so narodni socialisti med sestankom s harmoniko prihrumeli, kar je neresnično, res pa je, da smo mi, člani NSZ, prišli skupno z njihovo branjo, in smo popolnoma mirno čakali kedaj da se začne »Javni shod«, ki je bil tudi razglašen in še ustmeno na našem shodu prejšnji dan. In res naslednji dan jim je zmanjkalo najbrže korajže zato je otvoritelj omenil, da je samo sestanek glede notranjega gibanja njihove branje, t. j. JSZ. In glej, še ni dobro začel govoriti njihov gospod, ki mu žal ne vemo imena in se tudi za njega ne zanimamo, je že tudi končal z zaključkom, da dá besedo, če hoče kdo govoriti. Tudi pri tem se je njihov otvoritelj »Kozole« prijel za nos, kajti pred sestankom je rekel, da besede ne dobi nihče. Tu zopet vidimo, da so bojazljivi, ker dvakrat ne povedo enega in istega, tako da najbrže sami sebi ne verujejo. Dalje poročajo v listu, da je inel neki narodni socialist odprl nož in da jim je grozil z njim. Priporočamo jim, da si drugič vzamejo s seboj očala na take sestanke. Toliko v poduk. Kajti mi do danes nismo še rabili noža ne v tem in ne v drugem oziru, ker za take kratkomyselece stricke in tetke še roba ne vzamemo v roko, da bi jim pomahali. Povemo pa odkrito, da smo po končanem govoru dobili harmoniko od gospoda Cerarja in smo že rajše zabavali z njo, kot pa z njihovimi besedami, ki so pri nas, ki se zavedamo, da smo še solidni, brez pomena. Ako nas gg. od JSZ niste preje poznali in videli, ko je trkala beda na naša siromašna vrata, in ste raje spali, v času, ko je naš cel obrat v prednici stal ter nismo dobili nikjer druge prve pomoči kot edino le pri NSZ, katera nas še danes podpira, pač ne moremo biti hvaležni vam, ampak njej. Ker pa ste se sedaj začeli vmešavati v našo organizacijo, vam svetujemo, da naredite korake tja, odkoder ste se prištujili. Ako pa ne, se bomo oglasili drugič s pesmijo, ki pravi: Mi vstajamo — in vas je strah! — Zdravo!

Maribor. Pod naslovom »Maribor v objektivni luči« je priobčil »Slov. N.« v št. 107 poročilo iz Maribora, ki je pa preveč pesimistično pobarvano. Dobro je, da se vedno javnosti predločuje pomen našega obmejnega mesta in nevarnost, ki mu preti od nemških mircerjev, mislim pa, da stvar ne bi bila tako huda, ako bi ravno demokrati pustili narodnim socijalcem prsto roko, da bi slovensko delavstvo popolnoma osvobodili iz krempljev nemškega socijalizma. Godi se pa ravno nasprotno. Nar. socijalce povsod in vedno demokrati napadajo in zasramujejo, med tem ko socijalne demokrate povsod in vedno protežirajo. Razen tega ima socijalna demokracija dobro plačane agitatorje, profesorje, učitelje, — nar. socijalna stranka pa žal ne more nuditi svojim članom gmočne udobnosti, ker večina naših članov misli, da je dovolj ako so nar. socijalnega mišljenja in ako vržejo ob volitivah svojo kroglico v nar. socijalno skrinjico; da li plačujejo redno svojo članarino ali naročnino, na to ne misli nobeden. Ako pa ni članarja, ni sredstev za agitacijo. Toda če bi hoteli taki cirkuški »rompompom«, kakor ga uganjajo soc. demokrati, bi vkljub vsemu tudi mi spravili tako procesijo skupaj, kakor oni. Vendar pri nas ni demagoštva, jasna in odkrita so naša načela, svetli so naši cilji. To vedo vsi naši pristaši in ako bo potreba, bodo tudi oni pokazali magari na ulici, koliko nas je. — Poglejte nižje sloje tuk. domačinov. Vse je nemškutarsko, čeravno so vsi Slovenci. Tu more odpomoči samo narodna delavska in v resnici socijalistična organizacija, nikakor pa ne kapitalistično demagoštvo in demokratska strahovlada. Narodna delavska organizacija je napravljala čudeže v Trstu vkljub vsem težkočam in šikanam od strani vlade in soc. demokratov, tukaj bi pa lahko napravila še več, ako ne bi bilo kratkovidnežev v merodajnih krogih. — V sobotnem »Slov. Nar.« ponovno jadikuje mariborski dopisnik o nemški nevarnosti. Izjavljamo vam pa, da ni prav nobene nevarnosti, ako delamo vsi narodno socijalno in vestno, brez demagoških fraz. —

(Ptui.) Znani nadučitelj in JDS mestni oče g. Ivan Klemenčič je bil radi častikraje zopet obsojen in sicer to pot na 800 K denarne globe ali 6 dni zapora. Dne 20. marca zvečer je obsojen po neki gledališki predstavi za odrom brez vsakega vzroka napadel tov. Lenarčiča in ga obsul po svoji jezični navadi z raznimi psovki. Zato ga je Lenarčič predal sodišču. Njegov zastopnik dr. S., ki je vložil istočasno proti tov. Lenarčiču protivodbo, je kljub vsem advokatskim zvijanjem, propadel ter je bil tov. Lenarčič popolnoma oproščen. Tov. Lenarčiča je branil g. dr. Brumen. To je že tretji slučaj, tekem nekoliko mesecev, da si stoje demokrati in narodni socijalistični ptujski pristaši pred sodiščem nasproti. V vseh treh slučajih so bili demokrati pristaši obsojeni. Dobra večina JDS arjev je mnenja in prepričanja, da imajo oni nekake predprave in da smejo tudi obrekovati in javno žaliti vsakogar, ne da bi zato dobili zaslužene kazni. Da so vseh preprirov krivi oni, ki hočejo z vsakim, pa nahi bo tudi kaznivim sredstvom ubiti pripadnike NSS, naj služi sledeči dokaz: Čeprav je bil tov. Lenarčič brez vsakega povoda žaljen, je vendar, predno je vložil sodniško ovadbo, poslal dva učitelja k g. Klemenčiču z nalogo, da tam posredujeta, da bi g. K. preklical in obžaloval žaljivke ter tudi prsto-voljno daroval primeren znesek za kakšno narodno društvo. G. Klemenčič je ta predlog osorno odklonil in tako je prišlo, da se zgraža vsakdo nad učiteljem, ki naj bi sejal, posebno tu v jezikovno mešanem obmejnem mestu, ljubezen med brati. Tov. L. je še pred kratkim dokazal miroljubnost in spravljivost, ko je nekemu zagrizenemu JDS arju drugi dan odpustil žaljivke, ko ga je le ta zato zaprosil. Ker je pa g. Klemenčič eden glavnih voditeljev ptujskih JDS arjev in občinski odbornik, pogledjmo malo nazaj v njegovo preteklost. V mladih letih se je zagledal v kmečko dekle, česar posledica je bila njegov nezakonski sin. To je pač nekaj naravnega. Toda ko je njegov sinko dorasel, ga je pošiljal od Ptujске gore na Breg pri Ptujju v nemško Schulvereinsko šolo, menda samo zato, da bi se tako boljše prikupil Or-nigovi klički. Vpliv na vzgojo svojega lastnega sina ima tudi še sedaj, po 22. letih, ker ga deloma vzdržuje. — Povsem značilno je dejstvo, da je gospod Klemenčič kot učitelj-voditelj vedno slovenske šole na Ptujski gori izstavljal mnogokrat izpričevala, samo v nemškem jeziku. Eno tako nemško šolsko izpričevalo imamo na razpolago. To naj bi bil cvet JDS arjev v Ptujju. Eden je pred preobratom javno agitiral proti Jugoslaviji in proti legijam, drugi je upropstil s svojo malomarnostjo mestno gospodarstvo in protežiral nemške obrtnike in trgovce; tretji je bil vedno štajercijanec, izstavljal nemška izpričevala ter pošiljal lastnega otroka vedno v samo nemško šolo, medtem ko je bil sam voditelj slov. šole itd. Kar je še vas čistih in pametnih JDS izpreglejte, dokler je še čas! Menda vas ni udaril Bog s — slepoto.

Shod NSS v Slovenjgradu. V nedeljo, 7. t. m. dopoldne se je vršil v hotelu »Balkan« v Slovenjgradu zelo dobro obiskan shod Narodno-socijalistične stranke, kateremu je predsedoval predsednik krajevne organizacije tov. Debelak. Za njim je obširno govoril narodni poslanec tov. Brandner, kateri je predvsem razmotrival naš zunanje-politični položaj, v katerega ospredju stoji danes konferenca v Genovi, na kateri naši delegati igrajo nepravilno vlogo, ker so se dali upreči v voz starega kapitalističnega in militarističnega sveta, ki ga zastopa Francija, namesto da bi stopili v stik s Slovanskim socijalističnim vzrodom, kakor je to storila Anglija. Nato je govoril o notranji politiki naše vlade, ki je istotako kakor zunanja politika vele-kapitalistična in veleagrarna in s tem naravno tudi protinarodna. Vidovdanska ustava je bankrotirala s tem, ker se je njena najvažnejša točka »razdelitev zemlje na oblasti«, radi katere postoje v naši državi največji spori, osobito v rešitvi hrvatskega vprašanja izvedla diktatorskim potom. Govornik

se je nato bavil z vprašanjem naših bolnic, javnih nameščencev, »invalidov in vojakov ter je jasno preciziral stališče, ki ga zavzema narodno-socijalistična stranka napram vsem tem vprašanjem, naglašujoč, da se bosta narodno-socijalistična poslanca z vso odločnostjo tudi za naprej borila za pravice našega delavnega ljudstva proti kršitvi zakonov in proti absolutizmu. Na koncu svojega govora je ponovno naglašal, da gre boj narodno-socijalistične stranke, ne proti državi, kakor je to slučaj pri tistih, ki nam zavidajo, da smo se osvobodili, marveč proti absolutističnemu, ne — demokratičnemu in nesocijalnemu režimu. Državo bomo znali braniti do skrajnosti, tako proti njenim rušilem od spodaj, kakor proti rušilem od zgoraj, ker bi nas potomci proklinjali, ako bi radi nepovoljnih razmer, ki so prehodnega značaja, šli tako daleč, da bi zavrgli toli zaželeno narodno in državno samostojnost. Vsak dober državljan se mora boriti za odpravo nedostatkov, ki ustvarjajo nezadovoljstvo, katero se vsled napačnega tolmačenja obrača proti državi, namesto proti režimu. Tudi ni pravilno, ako se zvrča krivda na razmerah v državi na bratski srbski narod, kateri istotako trpi kakor mi, pač pa nosi vso krivdo korumpirana inteligenca in politični spekulant, ki pripadajo vsem trem plemenom in predstavljajo današnji režim, proti kateremu se moramo boriti. Po končanem govoru tov. Brandnerja, ki so mu zborovalci burno pritrdjevali, je bilo na tovariša Brandnerja stavljen vprašanje, če odgovarja resnici, kar so listi poročali o našem konzulatu v Rimu. Tov. Brandner je odgovoril, da je v tej stvari vložena interpelacija in se bo zadeva v najkrajšem času pojasnila. — Tov. Vrhovec je nato prečital dve resoluciji. Ena se tiče maksimiranja draginjskih doklad nižjih javnih nameščencev in slabega tolmačenja in izvajanja zakona o draginjskih dokladah, katera resolucija je podobna resolucijam, ki so bile sprejete na naših shodih v Celju in Ljubljani in so bile že objavljene. Druga resolucija se tiče vprašanja naših invalidov, katerih položaj je jako beden in ta se glasi: »Vojni invalidi, vdove in sirote poverjeništvu in Slovenjgradu protestirajo proti zavlčenju zakonskega predloga glede invalidnin, vdovnine, vzgojevalnice in doklade, ki je bil sporazumno z invalidsko centralo v Sloveniji, Hrvatski in Srbiji že meseca septembra 1921 ministrstvu socijalne politike v Beogradu predložen, ki pa ni prišel v pretes narodni skupščini, ampak je ministrski svet izdal začasni zakon o pomoči invalidom, razglašen v »Uradnem listu« št. 14/1922, ki je pa za prizadete skrajno krivičen in nesprejemljiv. — Vsi gospodi narodni poslanci se vlijudno prosijo, da zahteva zakonski predlog pred skupščino, ter da zastopajo naše interese v toliko, da bo izdan pravilni in humani zakon brez razlike vojnih žrtve v Srbiji in prečanskih krajih ter brez razlike, jeli vojna žrtve dobrovoljec ali ne. Torej zakon, ki se bo nanašal na vse žrtve kraljevine SHS brez vsake protekcije.« — Obe resoluciji sta bili soglasno sprejeti, nakar je tov. Debelak ta sijajno uspeli shod zaključil.

Tedenske novice.

Uvidevajo. »Slov. Narod« priznava, da je treba rešiti spor s Hrvati in spraviti hrvatsko vprašanje konečno s sveta. Demokrati priznavajo, da se bo to tudi prav kmalu zgodilo. Mislijo pa, da bo lažje šlo potem, ko bodo Radič, Drinković et konsorties končali svojo politično kariero — na vislicah! Mi smo to že zdavnaj uvideli! Dvomitimo pa, da li bo demokratsko nadaljne postopanje v zagroženem smislu pravilno?

Pritožba. »Slov. Narod« od 16. maja se pritožuje nad neznosnimi cenami zelenjadi na ljublj. mest. trgu. Prav je! Je to sramota in nečuven škandal, da se zelenjavo prodaja po takih cenah. Kako si naj ubogo delovno ljudstvo ali uradnik privoščil borih kolerabic za kosilo, ako stane komad 15 kron, kar znaša za družino 4 do 5 glav preko 100 kron? Kje naj vzame

potem ostalo prehrano? — Dovoljuje-mo si pa vprašanje na gospode okrog »Slov. Naroda« zakaj niso dvignili prahu takrat, ko so njihovi politični pristaši v vladi ukinili občinska sodišča za pobijanje draginje, ki so imela vendar nalogo, stopati takim oderuhom na prste? Zakaj so molče soglašali s tem, da je vlada vzela občinam to edino orožje iz rok, napram takim ljudskim pijavkam? — Dalje: Zakaj ni »Slov. Narod« pokaral zastopnikov demokratske stranke v parlamentu, ko so glasovali pretečeni teden proti predlogu poslanca Deržiča, da bi vlada ukinila zakon o maksimiranih draginjskih dokladah za nižje državne usluž-bence, da bi se jim stem pripomoglo vsaj sem in tja do nakupa kolerabic za kosilce? Ne uganjajte demagogije gospodje, ljudstvo vas pozna!

Časi se izpreminjajo tudi pri demokrati. — Proklet je bil do nedavnega časa vsak, ki se je drznil dr. Šušteršičevo ime v javnosti izpregovoriti; ako bi ga pa bil kdo vzel v zaščito, bi ga bili demokrati linčali. — In danes? Danes smejo šušteršičijanci po navodilih svojega političnega voditelja nemoteno zborovati. In ne samo to! Demokrati pošiljajo, kakor čujemo, na tajne šušteršičijanske sestanke celo svoje zastopnike. — Pa naj še kdo poreče, da ni demokratsko-šušteršičijanske zveze.

Predzniki novih volitev. — Šef socijalno-demokratske stranke, pokorni sluga naših demokratov, je sprožil prvi strel in odkril neko afero, ki bi naj spodnesla tla Kocmurjevi skupini v socijalno-demokratski stranki, katera je dr. Korunu in njegovim pomočnikom tak velik tru v peti, in se zato mora po nalogu demokratov brezpogojno do volitev napraviti neškodljivo. V kolikor bo Korunovec, oziroma našim demokratom to uspelo, hočemo videti. Prepričani smo, da se bo g. Kocmur znal in vedel braniti in da bo pokazal postopanje in kšeftarenje vodilnih socijalnodemokratskih Korunovcev in Kristancev v vsej svoji nagoti. Čas bi bil, da se delovnemu ljudstvu socijalnodemokratskega tabora natoči že enkrat zares čistega vina, da bo videlo, kako je bilo goljufano.

Rade Pašič. Rade Pašič je sin Nikole Pašiča, našega »velikega državnika« in ministrskega predsednika. O Nikoli Pašiču se govori skoro vsaki dan, o njegovem nadebudnem sinu le tu in sem. Toda kadar se govori o njem, takrat pa že sigurno v zvezi s kako lumparijo. Pravijo, da je sin navadno tak, kakršen je oče. — V spominu je še afera »Omnium Serbe«. Rade Pašič je igral tam glavno vlogo. Tudi pri takozvanih Pučjevih volih je reševal Rade Pašič našo državo. Sedaj pa poročajo listi zopet o neki smrdljivi zadevi z neko francosko družbo in koga najdemo zopet enkrat, ki igra v tej korupcijski aferi glavno vlogo — Rade Pašiča sina Nikole Pašiča, našega »velikega državnika« in ministrskega predsednika. Neke francoske generalne komisija za brezžično telegrafijo, bi rada ogoljufala našo državo. Seveda je iskala za to zaveznikov in je — kakor samo osebi umevno — naletela najprvo na Rade Pašiča, no pa na moža, s katerim se da tudi govoriti kako pametno besedo, na gospodina Jovana Jovanovića, našega dičnega poslanika v Londonu. Tudi nekateri narodni poslanci in beograjski advokati so bili pripravljeni, da se »nešto zaradi«. Francozi bi radi dobili koncesijo za brezžično telegrafijo v naši državi in naprtli za gradnjo postaj naši državi ničvredni materijal. Ministrstvo za pošto je izreklo, da bi bila država po tej francoski družbi občutno oškodovana. Toda Rade Pašič, grški in židovski agenti delajo z vso silo na to, da bi ministrstvo pošte sprejelo ponudbo francoske družbe. — Srečna država v kateri vzgajajo ministrski predsedniki take krasne sinove.

Kaj je z razpeljavo vodovoda v Ljubljani. Za napeljavo vodovoda za hiše ob Vodovodni cesti in na Mirju je bil že zdavnaj v občinskem svetu dovoljen potrebiti kredit, ki ga je vlada tudi odobrila. Vzlic temu pa se z delom še do sedaj ni pričelo. Apeliramo na g. župana in občinski svet, zlasti na delegacijo NSS, da zadevo čimprej pospešijo. Poletje bo kmalu tu ter

